

Cziráky Antal-díj

György Péter laudációja

Elhangzott 2014. november 14-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar alapításának 379. évfordulójáról megemlékező ünnepségen.

Az ELTE Bölcsészettudományi Karának dékánja 2012 márciusában alapította a Cziráky Antal-díjat, mely a kiemelkedő kutatói tevékenységet folytató oktatónak adományozható. György Péter, akit a 2014. évi kari ünnep alkalmából Dezső Tamás dékán kitüntetni szándékozik ezzel a díjjal, az 1970-es évek legelején, a József Attila Gimnázium rajz tagozatos diákjaként minden bizonnyal nem gondolta, hogy bő negyven év múlva a fentebb leírt tevékenység okán éri elismerés. De talán természetes is, hogy az a vonal, amit az ember kamaszkorában húzni kezd, az idők során nem várt fordulatokat vesz, és gubancossá válik. Egyik kedvenc szerzőjének szavával élve, akit György Péter egy írásában a „szelíd botrány művészenek” nevezett, a gubanc „struktúra [mely mindig] egy vonal”. Ez a struktúra ráadásul mások miatt is gubancolódik, hiszen senki sem egy mesterségesen üres térben húzza a vonalát, hanem egy bonyolult és más vonalak átszelte térben. Ez minden bizonnyal áll a tudománynak nevezett társadalmi mezőre is, olyannyira, hogy a strukturális behálózottságot komolyan véve lehetetlenné válik a hagyományos értelemben vett távolságtartó kutatás, az egyenes vonalú építkezés. Hadd alkalmazzuk itt György Péter Kracauer-ről és Benjamin-ról írott szavait órá magára: „[N]em voltak hagyományos értelemben vett német professzorok, ellenben többféle értelemben vett kívülállók igen. Kettejük szövegei ma már egy részben közösen is átélte kutatási és kritikai program megkerülhetetlenül fontos részeként láthatók és érthetők. [...] A tradicionális német professzorok, illetve fakultások felől nézvést bizonyos fokig [...] kalandorok voltak.” György Péter nem explicit módon, de önnön elődeiről beszél, amikor a kritikai kultúrakutatást megelőlegező alakokként tartja számon a fenti két szerzőt, akik „nem pusztán egy fennálló művészeti kánon, illetve kulturális rendszer egyes elemeinek leírására vállalkoztak, hanem a kulturális térkép és hatalmi viszonyrendszer [...] újradefiniálására.” Ebben az értelemben kalandor kutató György Péter is, amennyiben a kultúra és a hatalom összefüggéseinek feltárása szinte elkerülhetetlenül a kortárs társadalomról (is) fog szólni, és ugyanakkor feltétlenül átélte kutatást eredményez. A fent említett írástudók munkássága óta eltelt nyolcvan évben ez a típusú tudományos tevékenység helyet talált magának az akadémiai térben, így talán egyszer majd alkalmasabb szót kell

kerítünk a „kalandor” helyett. Egy olyan szót, amely tükrözi, hogy mindaz, ami régen szétvált kritikára és kutatásra, közéletre és tudományos életre, ma már nem válik szét magától értetődően. Vannak köztünk tehát olyanok (és a magunk részéről ilyenek véljük György Pétert is), akik tudományos tevékenységük által politizálnak, a szó tág értelmében: kutató írásaik által alakítják a társadalom életét. Akár a Magyarországon sokáig elfeledett európai eredetű avantgárd emlékének felélesztését vesszük számba, akár a múzeumnak mint átalakuló művészeti és társadalmi térnek az elemzését tekintjük, vagy éppen a magyar társadalmi traumák közösségi és individuális emlékezetének feltérképezését, György Péter kutatásai tanúsítják a fent említett alakító erőt, ugyanakkor egy kutató élet vonalának természetes gubancolódását is láttatják. Ez a gubanc azonban meggyőződésünk szerint nem a közösségi emlékezet összekuszálásának, hanem épp ellenkezőleg, kiigazításának irányába hat.